

Toespraak ter gelegenheid van de nieuwjaarsreceptie 2009

Jean-Pierre ARNOLDI

Voorzitter van het Directiecomité, dd.
van de Federale Overheidsdienst Financiën

Toespraak van de heer Jean-Pierre Arnoldi, Voorzitter van het Directiecomité, dd. van de Federale Overheidsdienst Financiën ter gelegenheid van de nieuwjaarsreceptie 2009 aangeboden door de heer Didier Reynders, Vice-Eerste Minister, Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen op 27 januari 2009.

Mijnheer de Vice-Eerste Minister, Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen,

Mijnheer de Staatssecretaris,

Mijnheer de Kabinetschef van de Koning,

Beste collega's,

Voor het tweede jaar op rij heb ik de eer u toe te spreken ter gelegenheid van de nieuwjaarsreceptie waar de beleidsverantwoordelijken van de FOD Financiën en de ambtenaren-generaal elkaar traditiegetrouw ontmoeten.

Mijn boodschap heeft dit jaar een wrange bijmaak door het grote aantal ernstige economische en financiële gebeurtenissen die zich in 2008 in de wereld en in België hebben voorgedaan.

Terwijl we het tienjarig bestaan hadden kunnen vieren van de euro, die op 1 januari 1999 werd ingevoerd, en van zijn positieve bijdragen tot de groei in die landen die tot de nieuwe muntunie behoren, worden we vandaag geconfronteerd met een crisis van een ongekennde omvang en waarvan de rampzalige gevolgen steeds erger worden.

De resultaten van 2008 waren slecht, maar de vooruitzichten voor 2009 en zelfs nadien zijn nog minder goed. Er gaat geen week voorbij zonder dat een instelling steeds negatievere cijfers bekendmaakt. De meest recente ramingen, waarvan die van de Europese Commissie die een week geleden werden bekendgemaakt, gaan uit van een recessie van de economie van ons land alsook van openbare financiën die een groot tekort vertonen.

Eind 2008 is de schuldgraad van België ten opzichte van zijn bbp voor de eerste keer sinds vijftien jaar toegenomen. Sommige van onze partnerlanden binnen de eurozone die een hoge groei hadden gekend, in die mate zelfs dat men het in hun geval over een economisch mirakel had, werden niet gespaard en zijn nog zwaarder getroffen dan België. De internationale ratingagenschappen verlagen hun ratings en versterken nog de malaise die de markten treffen.

Terwijl men iets meer dan een jaar geleden nog kon spreken van correcties en van herstructurering van de balans van de banken, vooral aan de andere

kant van de Atlantische Oceaan, worden we sinds enkele maanden geconfronteerd met werkelijke aardshokken in de bankwereld. Wat kort geleden zowel voor de burgers als voor de financiële analisten fictie leek, is jammer genoeg realiteit geworden. Grote instellingen met goede naam en faam zijn slechts van het faillissement gered dankzij de massale steun van de openbare sector, of het nu was in de vorm van participaties, convertibele leningen of diverse waarborgen. Ons land werd niet gespaard.

De staatsfinanciën hebben er de weerslag van ondervonden aangezien er, enerzijds om het ingrijpen van de overheid te financieren, op korte termijn aanzienlijke bedragen moesten worden gemobiliseerd op markten die uit hun evenwicht waren, en anderzijds de belastingontvangsten ruim onder de begrotingsdoelstellingen lagen.

Na alle negatieve kwalificaties die op het jaar 2008 werden geplakt, vrees ik dat we voor 2009 superlatieven zullen moeten gebruiken. Dit is dus de context waarin de FOD Financiën zich bevindt.

Door haar opdrachten is de Thesaurie in de loop van de laatste maanden op verschillende manieren opgetreden, ofwel door de sommen te lenen die onontbeerlijk zijn om te voorzien in de normale behoeften alsook in de uitzonderlijke behoeften van de federale Staat, ofwel door zich te kwijten van de opdracht het Speciaal Garantiefonds voor de Deposito's en de financiële producten van Tak 21 te beheren.

De Thesaurie is niet de enige entiteit die heeft moeten optreden. Andere diensten van onze FOD hebben hun technische en juridische kennis aangeboden om fiscale maatregelen uit het Relanceplan op te stellen.

Ik zou het nu even willen hebben over de ontwikkelingen van het afgelopen jaar en over enkele perspectieven voor de toekomst. Zoals alle grote instellingen die een belangrijke plaats innemen, is Financiën, waarvan de fiscale opdracht a priori niet bedoeld is om sympathiek te wezen, een uitgelezen doelwit voor kritiek. Deze situatie is niet nieuw maar de laatste jaren of zelfs maanden heeft ze wel uitzonderlijke afmetingen aangenomen.

Ons departement heeft een ernstig imagoprobleem. Als we sommige berichten uit de media moeten geloven, is er niets dat functioneert zowel in het werk van alle dag als in de moderniseringsprojecten. Zelfs als de grote meerderheid ervan overtuigd is dat deze voorstelling sterk overdreven is, mogen de negatieve signalen ervan toch niet worden veronachtzaamd. Ik zou me dus willen richten tot het hoger kader van de FOD Financiën met de vraag

om het nodige belang er te willen aan hechten. Het is één van de prioriteiten die we in 2009 moeten aanpakken.

Er heerste een vrijwel algemeen gevoel dat de modernisering van onze FOD vastgelopen was en een opzienbarende mislukking is, gezien de reeds geïnvesteerde sommen. Tijdens het strategisch seminarie van 19 september jongstleden waarop de titularissen van de managementfuncties aanwezig waren, werd de stand van zaken opgemaakt over wat op het vlak van de moderniseringsprojecten reeds werd gerealiseerd. Deze balans is niet negatief.

Ik zou hier graag één van de conclusies van dit seminarie kort willen vermelden, met name dat de werkzaamheden volgens het ontwerp van het oorspronkelijk Coperfin-plan zullen worden voortgezet. Het kan natuurlijk niet zijn dat men onbezonnen te werk gaat; de weg is uitgestippeld maar in een steeds meer geglobaliseerde en dus onderling afhankelijke wereld integreert ons land zich in internationale en supranationale groepen die een weerslag hebben op het beleid, met name in de werkingssfeer van de FOD Financiën.

Tijdens het seminarie werd geopteerd voor een pragmatische aanpak waarin elke lijn- en stafentiteit met de steun van haar operationele PMO een actieplan voorstelt met de prioriteiten voor de komende 12 tot 18 maanden. Eind december 2008 heeft het Directiecomité het moderniseringsplan 2009 en de bijbehorende budgetten goedgekeurd.

Om dit alles te kunnen verwezelijken, zal een bijzondere inspanning geleverd moeten worden op het vlak van de noodzakelijke voorwaarden, niet alleen inzake ICT maar ook inzake P&O en infrastructuur.

In de nog op te starten pilootprojecten zoals de aanpassing van de organisatie aan de nieuwe manier van werken, is de begeleiding op het terrein van essentieel belang om te vermijden dat er een kloof ontstaat tussen de visie van de mensen uit Brussel en die van de ambtenaren op het terrein. De eenduidige omschrijving van de respectieve verantwoordelijkheden van de managers die bij de moderniseringsprojecten betrokken zijn, is één van de beslissende voorwaarden tot succes.

De ontwikkeling van de grote geïntegreerde toepassingen moet actief worden voortgezet. Ik denk in het bijzonder – maar niet uitsluitend – aan STIR-ondernemingen, aan de tweede fase van STIPAD, aan het project SITRAN rond transversale signaletiek, aan het ambitieuze project STIMER met betrekking tot geïntegreerde inning en invordering.

De noodzakelijk ondersteuning voor de vooruitgang van deze projecten dient op verschillende vlakken te gebeuren, zoals de realisatie van een wettelijke basis voor de gemoderniseerde structuren van de FOD, maar ook van een wettelijke basis die noodzakelijk is om het interne en externe gebruik van de omvangrijke gegevens waarover wij beschikken, te verzekeren, overeenkomstig de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

De Regering die in de lente van 2008 werd aangesteld, heeft beslist om van de strijd tegen fiscale en sociale fraude één van haar prioriteiten te maken. Het Departement Financiën heeft deze politieke boodschap goed begrepen en zet de middelen in waarover het beschikt om zijn bijdrage eraan te leveren.

Het afgelopen jaar werd bekroond met het succes van een zeker aantal initiatieven, die soms op pragmatische wijze werden opgestart en die een waardevolle dienstverlening aan de belastingplichtigen zijn, zoals het inmiddels welbekende callcenter, waarvan de oprichting reglementair geformaliseerd moet worden. Ik zou het mezelf kwalijk nemen indien ik het raam naar de buitenwereld niet zou vermelden, met name Tax-on-web of de toepassingen Taxi of Belcotax-on-web.

In 2008 werd ook de hergroepering van de meeste Brusselse buitendiensten binnen de gerenoveerde Financietoren, FINTO aangevat. De verhuizingen verlopen volgens de opgestelde planning en zorgen er op die manier voor dat diensten die vroeger over de volledige Brusselse agglomeratie waren verspreid, met elkaar in contact moeten staan en moeten samenwerken. Ik stel met tevredenheid vast dat hieraan positieve artikels werden gewijd, en niet alleen in Fininfo. Deze hergroepering van diensten, die vroeger meer dan twintig gebouwen bezetten, biedt ook mogelijkheden voor rationalisering, die volledig zouden moeten worden benut.

Het is onmogelijk om in het kader van één enkele tussenkomst alle domeinen te behandelen, welke behoren tot de activiteiten van de FOD-Financiën en ik zou mij willen verontschuldigen bij de diensthoofden en haar personeel van de administraties waarvan ik de realisaties uit het afgelopen jaar niet zou hebben vermeld. Dit is niet te wijten aan een gebrek aan interesse, maar aan tijdsgebrek.

Er is een domein waarbij ik kort zou willen stilstaan, het is het domein dat de rijkdom is van om het even welke instelling, te weten het personeel. De ervaring toont dat het menselijke element de voornaamste succesfactor vormt voor grote moderniseringsprojecten, zoals degene die wij hebben opgestart. Het personeel moet zich niet alleen betrokken voelen, maar moet zulke projecten ook dragen.

Ik ben van mening dat er de laatste jaren niet voldoende tijd en aandacht is besteed aan de verzuchtingen en zorgen van ons personeel. De overschakeling naar de nieuwe weddeschalen was inderdaad voor een groot deel van het personeel een positieve maatregel. Er is echter nog een weg af te leggen. Een actief human resources-management doorvoeren en het gevoel geven dat de Staat een betere werkgever geworden is, is een belangrijke uitdaging voor de komende jaren in een moeilijke budgettaire context. De toekomst zal eveneens van het succes hiervan afhangen.

Ons land beleeft al 20 jaar een permanent proces van institutionele hervormingen dat zich vooral vertaalt in de herdefiniëring van de bevoegdheden tussen de verschillende beleidsniveaus alsook door de verschuivingen van financiële middelen. De complexe problematiek van de gewestelijke fiscaliteit, waarvoor, ingevolge uw beslissing, in 2007 een waarnemingspost binnen de FOD werd opgericht, is door de recente beslissingen van de regio's meer in de aandacht gekomen. De onzekerheid over de eventuele overplaatsingen van personeel is een bron van bezorgdheid binnen de betrokken entiteiten van het Departement. Ik wens uitdrukkelijk, net zoals het voltallige Directiecomité, dat bij de onderhandelingen het nodige belang aan het menselijke aspect wordt gehecht.

Het wordt tijd om mijn toespraak af te ronden en u en uw familie in naam van alle medewerkers van de FOD Financiën, van de leidende ambtenaren en van mezelf veel geluk, gezondheid en succes te wensen voor 2009.

We zijn ons misschien zelfs meer dan anderen bewust van de belangrijke uitdagingen die zich in de loop van de volgende maanden voor ons land stellen. De onmiddellijke toekomst dient zich niet veelbelovend aan. Niettemin hoop ik dat volgend jaar de eerste tekenen van herstel zichtbaar worden en dat we onze gezamenlijke toekomst hoopvoller tegemoet kunnen kijken.